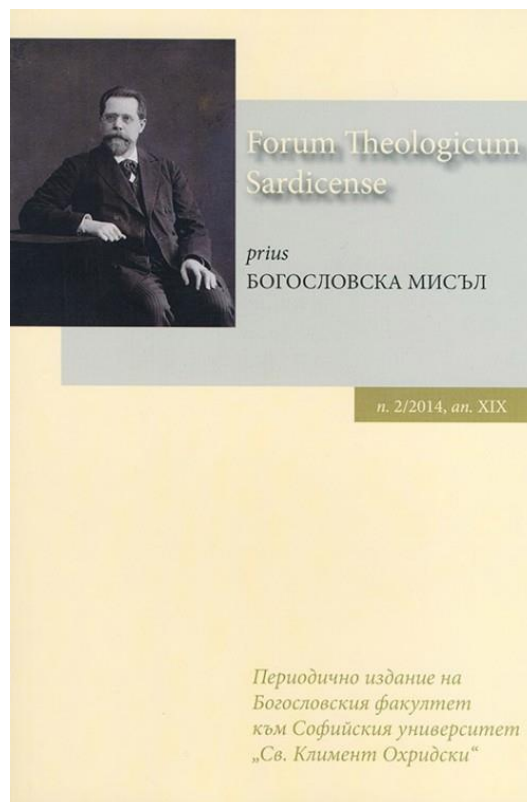

В началото на м. февруари излезе от печат дългоочакваният брой на списание „Богословска мисъл“, посветен на 150-годишнината от рождението на проф. Николай Никанорович Глубоковски (1863–1937). Сборникът се осъществява като резултат на проведен през месец декември 2013 г. научен семинар, организиран от катедра „Практическо богословие“ към Богословския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и на секция „Богословски науки“ към Съюза на учените в България. Публикуваните материали – в спомен и признателност пред живота и изследователското наследство на проф. Н. Н. Глубоковски – са резултат, както от изследователски усилия над натрупаното научно наследство върху неговото творчество, така и на сегашното състояние на изследванията върху теми, които проф. Н. Н. Глубоковски поставя в своите трудове.

Широтата на проблематиката, която вълнува изследователя, е предпоставка за разностранните изследвания на Н. Глубоковски, които той публикува на руски, английски, немски, френски, сръбски, български, румънски, гръцки, шведски езици.

Същевременно, традиционната православна перспектива и критичният диалог със западните колеги стават естествена предпоставка и условия за непосредственото участие на проф. Глубоковски в междухристиянските контакти. Той взема участие в църковно-обществените събития и представя руската емиграция в качеството на експерт, докладчик, учител, изнася доклади на академични конференции, като по този начин не само теоретично, но и на практика свидетелства за живата църковна традиция, с което бързо се налага в християнския свят като специалист по библеистика и църковна история и по право е признат за един от най-авторитетните учени-богослови на ХХ век.

Последните си години проф. Николай Глубоковски посвещава на изграждането и развитието на висшето богословско образование в България. Дошлият в София през 1923 г. руски емигрант е назначен на 1 май за редовен професор при катедрата по Свещ. Писание на Новия Завет в Богословския факултет при Софийския университет, академична позиция, която той достойно заема до самата си смърт.

Факултетът в голяма степен се ползва от неговите способности, съвети и опитност, а професорът с неуморност, любов и преданост взема най-дейно участие в организацията на учебно-преподавателската работа. С усилия успява да пренесе от Петроград част от библиотеката си.

Именно първата лекция на Н. Н. Глубоковски в новоосновения Богословски факултет, състояла се на 19 ноември 1923 г., впоследствие поставя споменатата дата като ден на откриването на висшето духовно учебно заведение. С него проф. Глубоковски е свързан в буквалния смисъл (както сам той отбелязва) – „нераздельно

жизнью“, тъй като именно в сградата на учебното заведение, в пригодена ъглова аудитория на последния етаж, е неговата квартира и последно прибежище на професора.

Животът му не е лишен от скърби и лишения. При изключително ниско заплащане и трудности, които про-лявото правителство на Александър Стамболийски създава на руските бежанци в България до 1923 г., едва в последвалите години животът на проф. Глубоковски става по-спокоен.

Именно в България е издадена голяма част от неговите богословски трудове и статии на български и руски език, отпечатани съответно в руски издания (в. „Голос“, „Голос труда“, „Русь“) или в българския периодичен печат („Годишник на Софийския университет – Богословски факултет“, „Църковен вестник“, „Духовна култура“, „Пастирско дело“, „Православен пастир“, „Философски преглед“, „Християнска защита“, „Православен мисионер“, „Bulgarian British Review“ „Мир“, „Нова ера“, „Зов“). Отделни книги и отпечатащи проф. Н. Глубоковски често издава със собствени средства.

Повечето от описаните публикации имат своята важна роля в изграждането и утвърждаването на библеистиката и различните направления в нея, с което тя става естествен продължител на духовно-просветителната дейност на св. Климент Охридски.

Поместените в сборника материали показват необходимостта от по-пълно описание и проследяване на изследователска дейност на проф. Н. Глубоковски в България и разработвани от него теми и проблеми, които не са били обект на задълбочен научен интерес. Публикациите очертават разнообразна по характер проблематика в различни нейни направления, сред които: въведителни въпроси, свързани с текста на Свещеното Писание и неговото тълкуване, преводи на библейски текстове в България, въпроси от интердисциплинарен характер, а също така и въпроси, свързани с богатата кореспонденция на проф. Глубоковски, съдържаща неизвестни или малко известни обстоятелства от живота му и чрез която автентично се реконструира историческия контекст в който той работи.

В съизследователския си труд „Род учёных“ не погибнет на свете“ (переписка из двух столиц профессора Н. Н. Глубоковского и Епископа Василия Богдашевского 1917–1921 г.)“, двама руски църковни историци – ст.н.с. д-р Т. А. Богданова (Отдел Рукописей – Российской Национальной Библиотеки, СПб.) и маг. А. К. Клементиев (Институт Истории, Российской Академии Наук, СПб.) публикуват кореспонденцията на професора на Петроградската Духовна академия Н. Н. Глубоковски и ректора на Киевската Духовна академия – епископ Василий (Богдашевски), която по себе си представлява впечатляващо свидетелство за замирането на руския църковно-обществен и научен живот в първите години след историческата за Русия катастрофа, настъпила през 1917 г.

На катастрофалните последици от агресивния болшеvizъм са посветени четири статии на Николай Глубоковски, които той публикува под името Николай Проворов в берлинското монархическо списание „Двуглавы орел“. Те са първите публикувани след въдворяването му в свободния свят текстове, където ученият „преживял радостта на избавлението от смъртта и получил възможност да пише свободно за всичко“. За последните 95 години те не са препечатвани и почти не са цитирани.

Два от материалите са преводни и запознават българския читател със заглавия, публикувани от проф. Глубоковски в руския периодичен печат. Единият е върху текст, който проф. Н. Глубоковски публикува „В памет на покойния професор Алексей Петрович Лебедев (под първите впечатления от тежката загуба)“, а другият превод, който настоящият сборник помества, е от областта на библеистиката. В екзегетическото си изследване „Бог-Слово. Екзегетичен ескиз на „предговора“ на

Йоановото евангелие (1:1–18)“ проф. Глубоковски разглежда целия „предговор“ на Йоановото евангелие като едно свързано цяло, разкриващо и разясняващо съдбата на света и човека, коренът и източникът на които е в Бога, откриващ се в равния Нему Син и чрез Сина.

В областта на библейските изследвания са и темите, които разработват двама предтватители на катедра Библистика при Богословския факултет на Софийския университет. В труда си „Проф. Н. Н. Глубоковски и неговото влияние върху библейската мисъл у нас“, проф. д-н Емил Трайчев проследява широтата на богословските, филологични и исторически интереси на проф. Глубоковски и дълбочината на проникването му в предмета на изследване, при което Николай Никанорович поставя изучаването на Свещ. Писание начело на цялото богословие, считайки го за „творчески източник и обединяващ център“ на всички богословски дисциплини.

Анализът на асистент Невяна Ризова е насочен „Към проблема за тълкувателния метод в „Благовестие на християнската слава в Апокалипсиса“ от Н. Н. Глубоковски“, в който Апокалипсисът е поставен като венец на Новия Завет, освещаващ цялото богооткровено промишление. Проф. Глубоковски повдига завесата, наблюдава и отбелязва впечатленията си, без да ги коментира, като по този начин предоставя възможността на читателя да съзерцава, а не рационално да разбира посредством авторски описания и поучения.

В публикацията си „Словата на Новия Завет на румънски и европейското пространство от първата проповед на апостолите до наши дни“, работещият в областта на Новия Завет румънски изследовател отец Йон-Сорин Бора от Богословския факултет на Университета в Крайова, разглежда значението на новозаветните текстове на румънски език в контекста на европейска култура.

Върху живота, академичното израстване и мненията на проф. Глубоковски по различни въпроси са посветени четири доклада в сборника, автори на които са членове на преподавателската колегия на Богословския факултет в София.

В своето изследване „Богословски аскетизъм и научно смирение: академичните завети на проф. Николай Никанорович Глубоковски“, доц. д-р Павел Павлов очертава образа на руския богослов като на един истински завършен православен богослов, който интегрира цялото богословско знание, а не на някакъв тесен специалист – нещо чуждо за традицията на църковното богословие.

В контекста на международната активност на Н. Н. Глубоковски, анализ на „Православните перспективи на богословския диалог и християнското единство според проф. д-р Николай Глубоковски“ предлага доц. Костадин Нушев. Въпросите на християнското единство, или на „междуцърковното обединение“, както се изразява проф. Н. Глубоковски, са поставени като едни от най-важните въпроси на времето. Според руския изследовател те следва да се разглеждат в светлината на библейските и светоотечески истини, които за Православието имат общозадължително значение и представляват „общоприети аксиоми“, както за висшата църковна йерархия, така и за богословите и „редовите“ християни.

Един духовено-образователен проблем, който занимава Глубоковски, е този за духовното образование в Русия, по-специално в контекста на въпроса за подготовката и образованието на пастира в Православната църква. Възгледите на проф. Н. Н. Глубоковски в тази посока разглежда гл. ас. д-р Иво Янев в изследването си „Проф. Н. Н. Глубоковски и реформата в духовното образование в Русия в края на XIX и началото на XX век (към въпроса за подготовката и образованието на свещенството)“. Това е всъщност тема, която за съжаление е особено важна в поместната ни църква и в наше

време, когато често богословското образование на духовниците се смята само за нещо формално.

Проф. Н. Никанорович е имал свое научно мнение по канонични по своята същност въпроси, като на един от тях, свързан със ставропигиалния институт в Църквата, се спира д-р Иван Йовчев в доклада си „Становището на проф. Н. Н. Глубоковски по въпроса за каноничния институт „ставропигия” В Църквата (бележки от „Софийския архив”)”.

Към предоставените на читателите материали е прибавено едно изяснение по повод разпространени злонамерени слухове срещу Н. Н. Глубоковски през втората половина на 20-те години на миналия век, което изследователите доц. д-р Дилян Николчев и доц. д-р Екатерина Дамянова извършват въз основа на архивни документи.

Сборникът включва и обемно по мащаб библиографско представяне на творчеството на проф. Глубоковски на различни по тип публикации (монографии, студии, статии, енциклопедични и речникови рубрики, рецензии в специализирани сборници, научни периодични издания), който чрез разработването на теми и различни въпроси, очертават важни исторически етапи в развитието на българското богословие, като в голяма степен го обогатява.

доц. д-р Екатерина Дамянова